

*Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2015
7. volební období*

169

*USNESENÍ
výboru pro evropské záležitosti
z 36. schůze
ze dne 3. září 2015*

k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady kterým se mění nařízení (ES) č. 1829/2003, pokud jde o možnost členských států omezit či zakázat používání geneticky modifikovaných potravin a krmiv na svém území /kód dokumentu 8356/15, KOM(2015) 177 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace náměstkyně ministra zemědělství MUDr. Viery Šedivé, ředitele sekce ministra životního prostředí Ing. Vladislava Smrže, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Josefa Kotta a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel výboru

Josef Kott v. r.
zpravodaj výboru

Ondřej Benešík v. r.
předseda výboru

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1829/2003, pokud jde o možnost členských států omezit či zakázat používání geneticky modifikovaných potravin a krmiv na svém území

**KOM(2015) 177 v konečném znění, kód Rady 8356/15
Interinstitucionální spis 2015/0093/COD**

- **Právní základ:**
Článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
28. 4. 2015
- **Datum projednání ve VEZ:**
11. 6. 2015 (1. kolo)
- **Procedura:**
Řádný legislativní postup.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 14. 5. 2015, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 19. 5. 2015 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Právní rámec pro geneticky modifikované organismy (GMO) tvoří na úrovni Evropské unie směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/18/ES ze dne 12. března 2001 o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/220/EHS¹ a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ze dne 22. září 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech². Dne 13. března 2015 byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/412, kterou se mění směrnice 2001/18/ES, pokud jde o možnost členských států omezit či zakázat pěstování geneticky modifikovaných organismů (GMO) na svém území³. Cílem přijaté směrnice je umožnit členským státům rozhodnout, zda chtějí

1 Dostupné zde:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001L0018&qid=1432542658905&from=EN>

2 Dostupné zde:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003R1829&qid=1432539559140&from=EN>

3 Dostupné zde:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0412&qid=1432543343316&from=EN>

povolit pěstování geneticky modifikovaných plodin na svém území, či nikoliv. Jelikož důvody, které vedly ke změně směrnice 2001/18/ES, jsou dle Komise relevantní i pro jiné GMO a geneticky modifikované potraviny a krmiva, na které se vztahuje právě nařízení (ES) č. 1829/2003, přistupuje se ke změně tohoto nařízení.

Za GMO je považován organismus, s výjimkou lidských bytostí, jehož dědičná informace uložená v DNA byla změněna pomocí technik genového inženýrství; geneticky modifikované mohou být rostliny, zvířata, mikroorganismy. Ve světě jsou nejvíce pěstovány GM odrůdy sóji, kukuřice, bavlníku a řepky. K předním světovým pěstitelům GM plodin patří USA, Argentina, Brazílie, Kanada, Indie a Čína⁴. Na území EU je ke komerčnímu pěstování povolena pouze GM kukuřice (MON 810), nejvíce je pěstována ve Španělsku, je pěstována i v ČR (počet pěstitelů i plocha v současné době klesají⁵). Evropská unie je závislá na dovozu krmiv, a to především na dovozu sóji (vysoký podíl bílkovin), právě ta je celosvětově pěstována převážně jako GM.⁶ Přehled schválených GM potravin a krmiv lze nalézt v Registru EU geneticky modifikovaných potravin a krmiv⁷; nové GMO (celkem 19) pro uvádění do oběhu v EU byly schváleny 24. dubna 2015.⁸

● **Obsah a dopad:**

Nařízení (ES) č. 1829/2003 se vztahuje na potraviny, složky potravin a krmiva, které obsahují GMO, sestávají z nich nebo jsou z nich vyrobeny. Vztahuje se také na GMO pro jiné účely, například pěstování, pokud mají být použity jako výchozí materiál pro výrobu potravin nebo krmiv (označováno souhrnně jako GMO a geneticky modifikované potraviny a krmiva). Doposud mohly členské státy vyjádřit svůj nesouhlas vůči používání GMO jen negativním hlasováním v průběhu rozhodovacího postupu. Po povolení bylo možné omezení jen z důvodu vážného rizika pro zdraví či životní prostředí. V průběhu povolovacího procesu však ještě nikdy nebylo dosaženo kvalifikované většiny ve prospěch nebo proti návrhu rozhodnutí Komise o povolení GMO. Výsledkem bylo vždy „žádné stanovisko“ a tak Komise přijímala rozhodnutí o povolení bez podpory stanoviska výboru členských států. Je ale nutno poznamenat, že důvody, proč členské státy hlasovaly proti často nesouvisely s bezpečností pro životní prostředí či lidské zdraví.

Jakmile je určitý geneticky modifikovaný organismus či určitá geneticky modifikovaná potravina a krmivo povoleno v souladu s nařízením (ES) č. 1829/2003, nesmí členské státy zakázat nebo omezit volný oběh uvedeného produktu na svém území ani mu bránit, s výjimkou případů, které jsou v souladu s přísnými podmínkami stanovenými právem Unie požadujícími, aby byl předložen důkaz vážného rizika pro zdraví nebo životní prostředí. Některé státy využívaly mimořádných opatření dle článku 34 nařízení (ES) č. 1829/2003, jiné státy využívaly oznamovacího postupu dle čl. 114 odst. 5 a 6 SFEU, který se rovněž musí opírat o vědecké poznatky k ochraně životního prostředí nebo pracovního prostředí. Další členské státy přijaly jednostranné zákazy. Některá ze zmíněných opatření jsou napadána u vnitrostátních soudů nebo u Soudního dvora.

4 http://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/File/Publikace/GMO_08-08.pdf

5 <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/gmo-geneticky-modifikovane-organismy/>

6 Otázkou zůstává vysoká spotřeba živočišných produktů v EU

7 Dostupné zde: http://ec.europa.eu/food/dyna/gm_register/index_en.cfm

8 Seznam je dostupný zde:

<http://www.bezpecnostpotravin.cz/v-eu-byly-povoleny-nove-gmo-pro-dovoz-a-zpracovani.aspx>

Pokud jde o pěstování GMO, směrnice (EU) 2015/412 umožnila členským státům větší flexibilitu při rozhodování o tom, zda na svém území chtějí pěstovat GMO nebo ne. Předmětná směrnice se však nevztahuje na GMO a geneticky modifikované potraviny a krmiva povolené podle nařízení (ES) č. 1829/2003. Ve sdělení Komise KOM (2015) 176 v konečném znění Komise došla k závěru, že přístup dohodnutý v souladu se směrnicí (EU) 2015/412 by se měl rozšířit i na další produkty, na než se vztahuje nařízení (ES) č. 1829/2003. Tento návrh nařízení tedy vychází z uvedené směrnice, včetně svých cílů a mechanismů stanovených pro jejich dosažení.

Nařízení dává členským státům možnost přijmout opatření, jež omezí nebo zakáží používání GMO pro použití v potravinách, potraviny obsahující GMO nebo sestávající z GMO, potraviny vyrobené ze složek vyrobených z GMO nebo obsahující složky vyrobené z GMO, povolených podle tohoto nařízení, pokud jsou tato opatření:

- odůvodněná a založená na závažných důvodech v souladu s právem Unie, které v žádném případě nesmějí být v rozporu s hodnocením rizik prováděným podle tohoto nařízení;
- přiměřená a nediskriminační.

Opatření tedy musí být založena na závažných důvodech slučitelných s právem Unie a v souladu se zásadami proporcionality a zákazu diskriminace mezi vnitrostátními a zahraničními produkty a v souladu s ustanoveními článku 34, článku 36 a čl. 216 odst. 2 SFEU. Omezení nebo zákazy přijaté podle tohoto nařízení by se měly vztahovat k používání a nikoli k volnému oběhu a dovozu GM potravin a krmiv. Členským státům by dále nemělo být povoleno uplatňovat důvody, které souvisejí s riziky pro zdraví a životní prostředí, jelikož ta by měla být řešena v souladu s postupem v nařízení již stanoveným.

Členský stát musí nejprve návrh opatření předložit Komisi spolu s odpovídajícím odůvodněním, což Komise oznámí členským státům. Do doby tří měsíců od předložení návrhu Komise členský stát daná opatření nepřijme ani neprovede. Zároveň během této doby mohou Komise a ostatní členské státy vznést připomínky.

Opatření stanoví přiměřenou lhůtu během níž mohou být spotřebovány stávající zásoby dotčených produktů, jež mohly být v souladu s právními předpisy používány před datem přijetí daných opatření.

Opatřeními nesmí být dotčeno používání potravin a krmiv, u nichž se vyskytuje náhodná nebo technicky nevyhnutelná přítomnost geneticky modifikovaného materiálu a které při uplatnění prahové hodnoty nemusí být označeny. Novela se taktéž nevztahuje na GMO určené k pěstování.⁹

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Dopad na státní rozpočet není znám; jelikož se jedná o návrh nařízení, bude právní předpis po přijetí přímo použitelným právním předpisem. Další relevantní dopady nejsou známy.

● **Stanovisko vlády ČR:**

Rámcová pozice vlády (gestorem je Ministerstvo zemědělství, spolugestorem Ministerstvo životního prostředí) konstatuje, že ČR podporuje směřování k tomu, aby

9 Důvody viz. výše, GMO určené k pěstování jsou upraveny zmíněnou směrnicí

členské státy Unie měly možnost upravit rozsah použití GMO na svém území s ohledem na specifické národní podmínky, ale pouze pokud takové rozhodnutí jednotlivých členských států nebude mít dopad na ostatní státy. Proto ČR podpořila přijetí zmíněné směrnice (EU) 2015/412, která zavádí možnost členských států omezit nebo zakázat pěstování GMO na svém území.

Předkládaný návrh nařízení se ČR nechystá podpořit a to z toho důvodu, že ČR má vážné obavy, že by členské státy mohly blokovat volný oběh krmiv. ČR není běžným vstupním místem EU pro dovoz potravin a krmiv ze třetích zemí, proto je závislá na distribuci v rámci EU. ČR, stejně tak jako celá EU, je závislá na dovozu proteinových krmiv (GM sóji) ze třetích zemí. Jelikož státy blízké ČR vystupují proti GMO (Rakousko, Maďarsko, Polsko i Slovensko), vláda se obává, že by případné zákazy použití GM potravin a krmiv v jednotlivých členských státech měly negativní vliv na český trh.

Vláda upozorňuje na nejasnost předmětu návrhu ve spojení s českou legislativou – význam slova používání („use“).

Závěrem tedy vláda konstatuje, že je proti otevírání nařízení č. 1829/2003 v duchu předloženého návrhu a je pro zachování současného systému schvalování založeného na vědeckých poznatcích.

Vláda uvádí, že předmětný návrh diskutovala se zástupci Potravinářské komory ČR a Českomoravského sdružení organizací zemědělského zásobování a nákupu a že tyto organizace se také obávají narušení jednotného trhu a závazků EU v rámci mezinárodních dohod.

Rámcová pozice vlády rovněž konstatuje, že proti návrhu se postavili evropští dovozci a zpracovatelé zemědělských komodit, ostře jej odsoudily i USA v rámci jednání o Transatlantickém obchodním a investičním partnerství (TTIP).

Stanovisko dále uvádí, že s navrhovaným řešením nejsou spokojeny ani nevládní organizace – odpůrci používání GM zemědělských plodin.¹⁰

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Návrh byl zveřejněn 22. dubna 2015. Projednáváním tohoto návrhu byl pověřen Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin. Kromě toho se návrhem plánuje zabývat i Výbor pro zemědělství a rozvoj venkova. Návrh (podléhá povinné konzultaci) bude konzultován s Evropským hospodářským a sociálním výborem. První čtení v plénu Evropského parlamentu je naplánováno na 24. listopadu 2015.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1829/2003, pokud jde o možnost členských států omezit či zakázat používání geneticky modifikovaných potravin a krmiv na svém území;

10 Greenpeace ale kritizuje návrh zejména kvůli nezměnění povolovacího postupu, naproti tomu např. EuropaBio zastává stanovisko obdobné stanovisku vlády ČR (dostupné zde: <http://www.europabio.org/Katarzyna-Jasik-GMO-proposal-import-EU>)

2. **v n í m á** kritiku ze strany ČR, že případné zakazy použití GMO potravin a krmiv jednotlivými členskými státy budou mít negativní vliv na český trh, a proto
3. **p o ž a d u j e**, aby vláda vynaložila maximální úsilí, aby k narušení volného oběhu krmiv a potravin nedošlo, a dále
4. **v y z ý v á v l á d u** k širší debatě o používání GMO v EU, zahrnující otázku závislosti EU na GMO a možné alternativy řešení.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel výboru

Josef Kott v. r.
zpravodaj výboru

Ondřej Benešík v. r.
předseda výboru